

Kvinnors underrepresentation i politiken – möjliga orsaker

8.3.2024

Sari Pikkala

sari.pikkala@abo.fi

Vad talar vi om när vi talar om representation?

- **Åsiktsrepresentation**
 - "De valda ska vara åsiktsrepresentativa för sina väljare och genom denna åsiktsrepresentativitet skall folkstyrelsens övergripande mål, folkviljans förverkligande, främjas." (Westerståhl & Johansson 1981).
- **Social representation, deskriptiv representation**
 - Avser hur de folkvalda församlingarna avspeglar befolkningens sammansättning utifrån kategorier såsom **kön**, ålder, inkomst, utbildning, funktionsförmåga, geografisk hemvist eller etnisk bakgrund.

Argument för social representation (t.ex. kvinnor)

Helga Hernes (1987)

1 Rättviseargumentet

- Bygger på en demokratisyn där de folkvalda organen bör representera befolkningen i sin helhet
- God social representativitet har ett symboliskt värde, bidrar till legitimiteten i beslutsfattandet

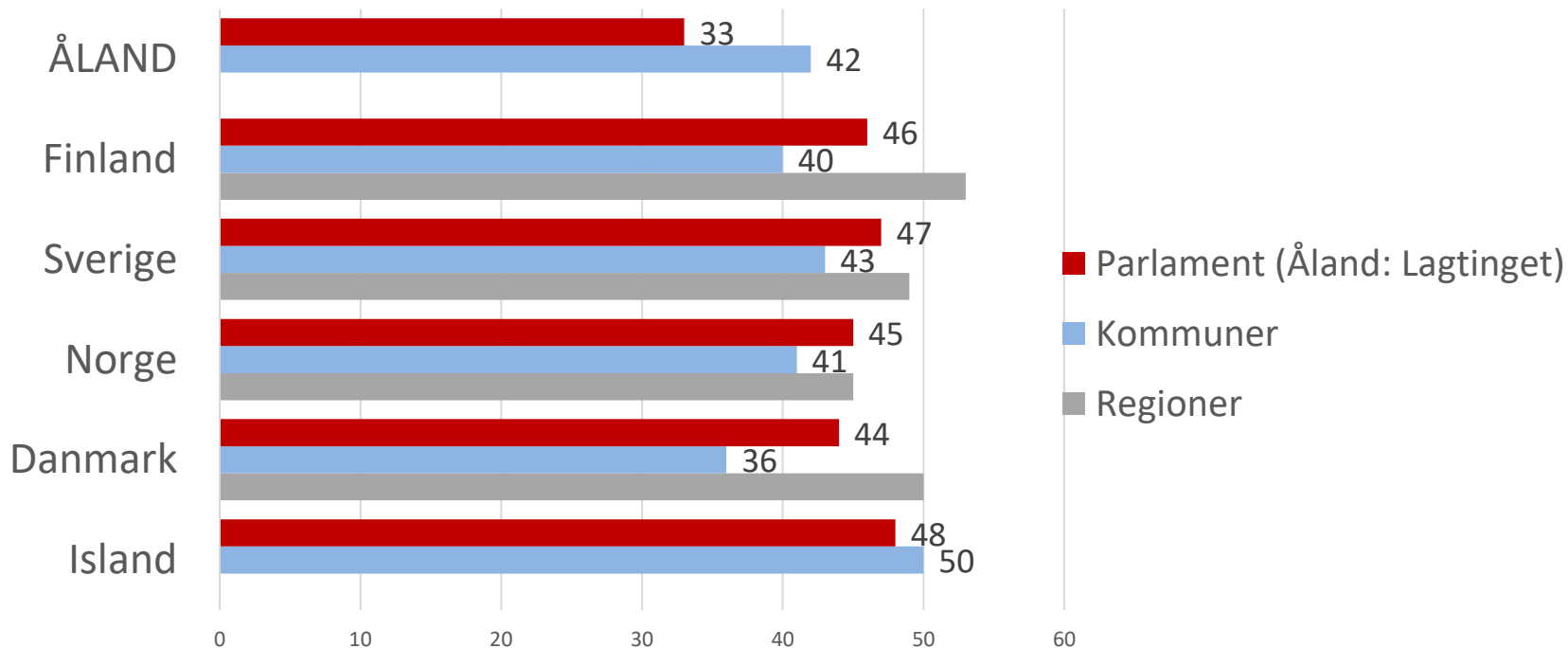
2 Resursargumentet

- Olika grupper har olika livsvillkor, erfarenheter och kunskaper
- God social representativitet bidrar till mer välgrundade beslut, mångfald ökar den samlade kompetensen

3 Intresseargumentet

- Det finns intressekonflikter mellan grupper (t.ex. könsbaserade konflikter mellan kvinnor och män)
- God social representativitet bidrar till att de olika intressena beaktas på lika villkor

Kvinnorepresentation i Norden: Kvinnors andel (%) av de folkvalda, senaste val

Rekryteringstratten

1. Valbara medborgare
2. Uppdragsvilliga
3. Partimedlemmar*
4. Nominerade
5. Valda

*Alla som nomineras i val är inte partimedlemmar: obundna på partiernas listor & valmansföreningarnas kandidater

PARTIER SOM PORTVAKTER

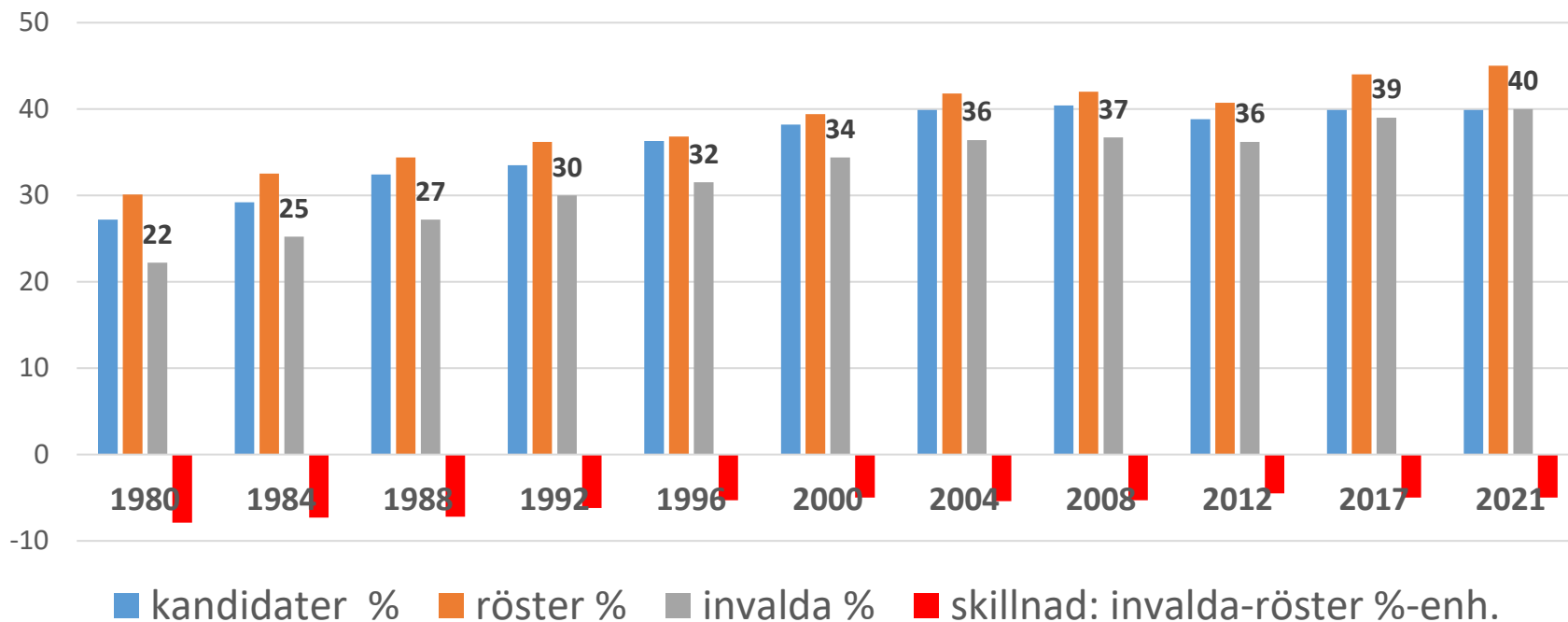
**Andelen kvinnliga kandidater och
invalda olika i olika partier**

KANDIDATER VÄLJARSTÖD MANDAT

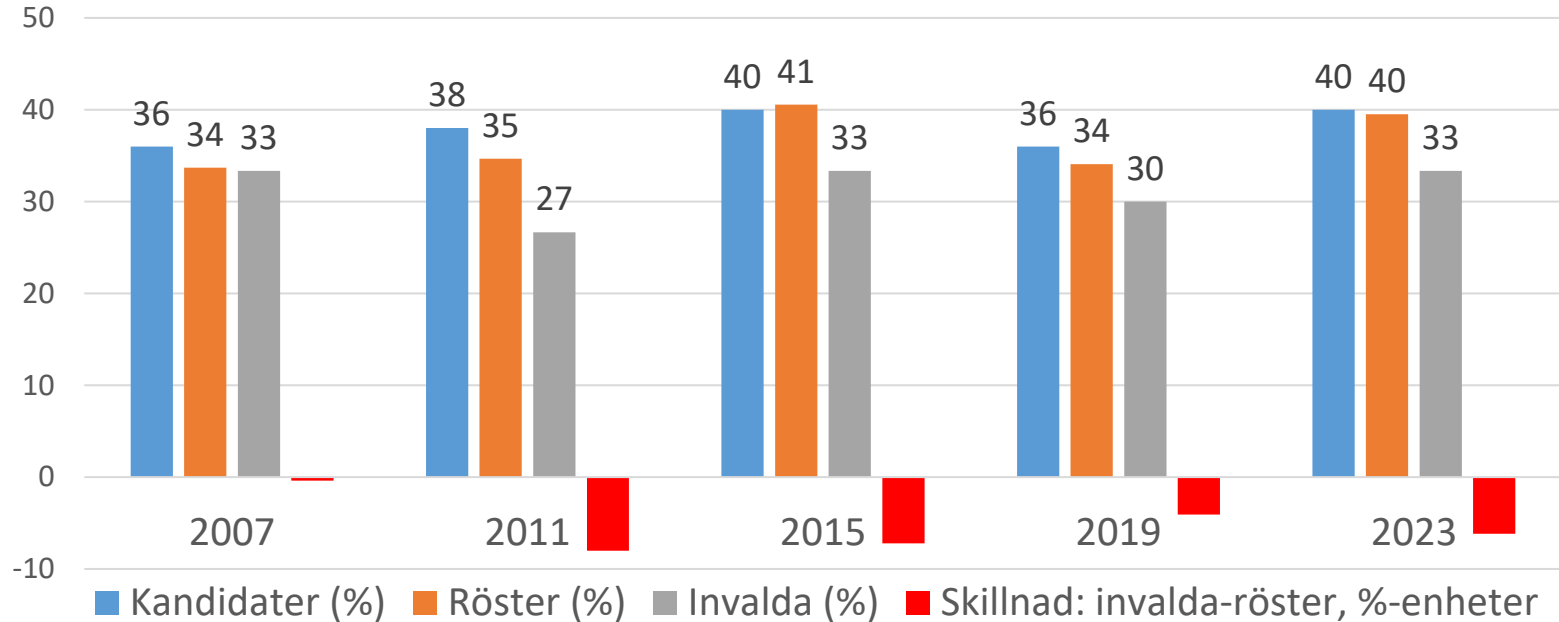
**Andelen mandat motsvarar inte alltid
andelen röster**

Kvinnor i kommunalval (fastlandet) 1980-2021: Kandidater, väljarstöd/röster, invalda (%)

OBS. Skillnaderna mellan kommunerna är stora!

Jfr. Kvinnor i lagtingsval på Åland Kandidater, väljarstöd/röster, invalda (%)

REKRYTERING OCH ”DEREKRYTERING”

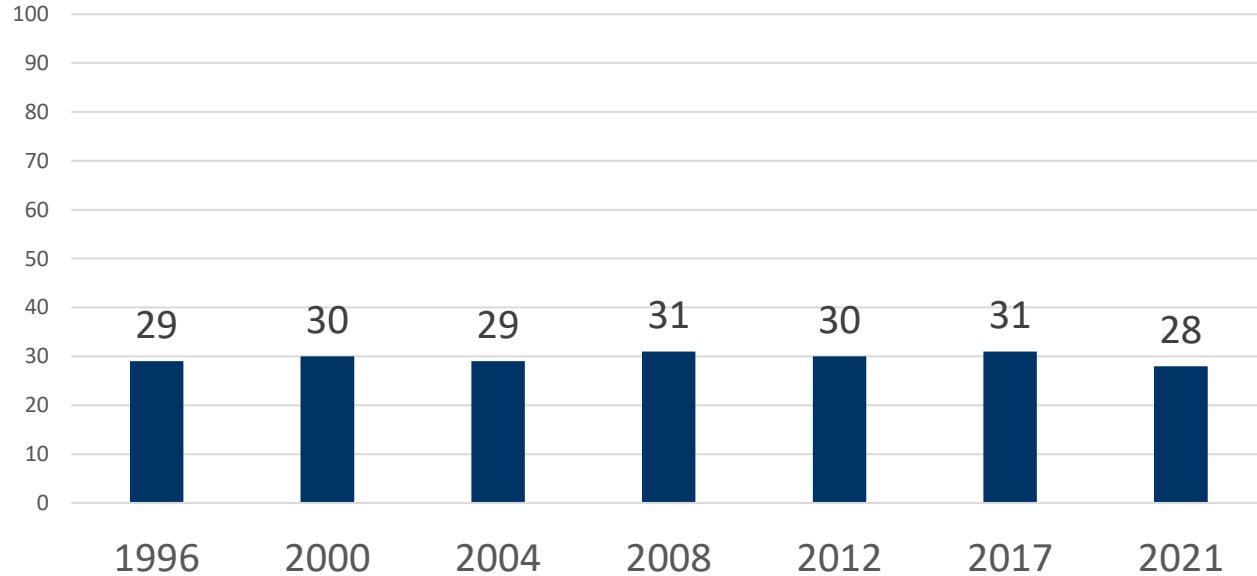
Frivillig och ofrivillig avgång i samband
med (kommunal)val

Personomsättningen i samband med val

- Sittande representanters framgång i val vanligtvis mångdubbelt större jämfört med nya kandidater
- Sittande representanters frivilliga avgång betydligt viktigare orsak för personomsättning än väljarnas val
- Kommunalval i Finland (fastlandet):
Andelen "avhoppare" något högre hos kvinnor än hos män – kan ha en viss negativ inverkan på kvinnorepresentation

Avhopp i kommunalval (fastlandet) 1996-2021

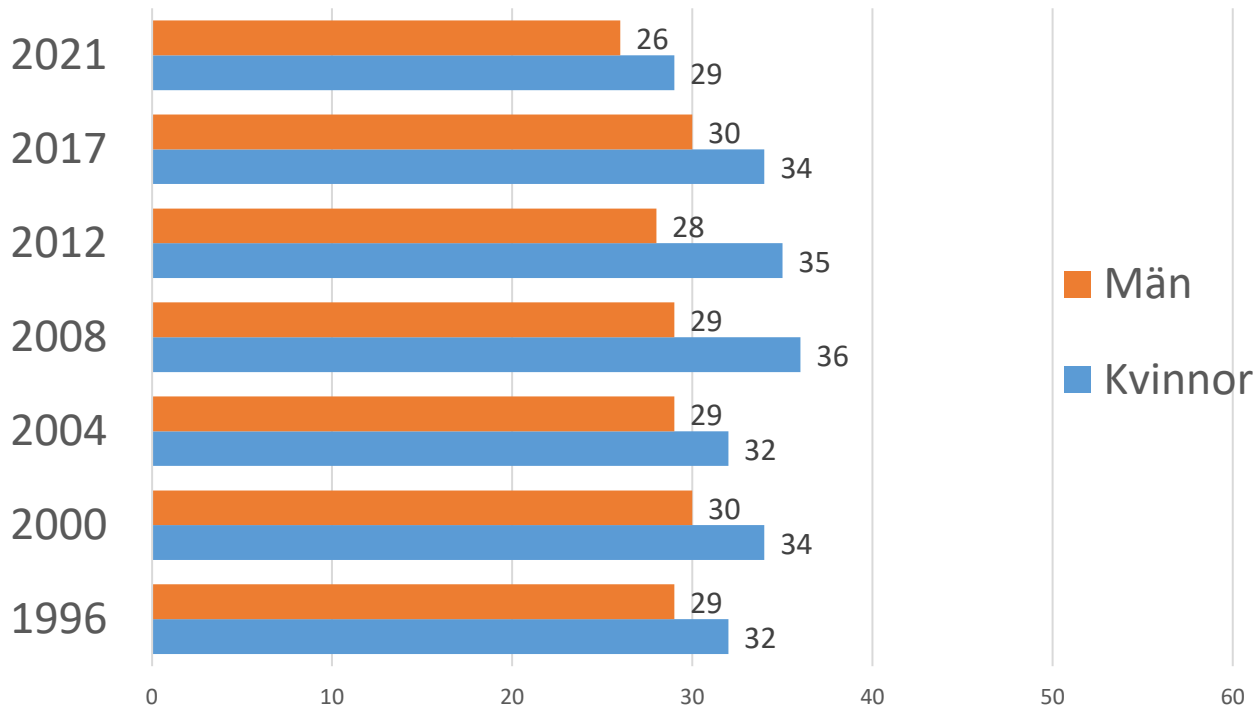
Sittande fmge-ledamöter som inte ställde upp för omval (%)

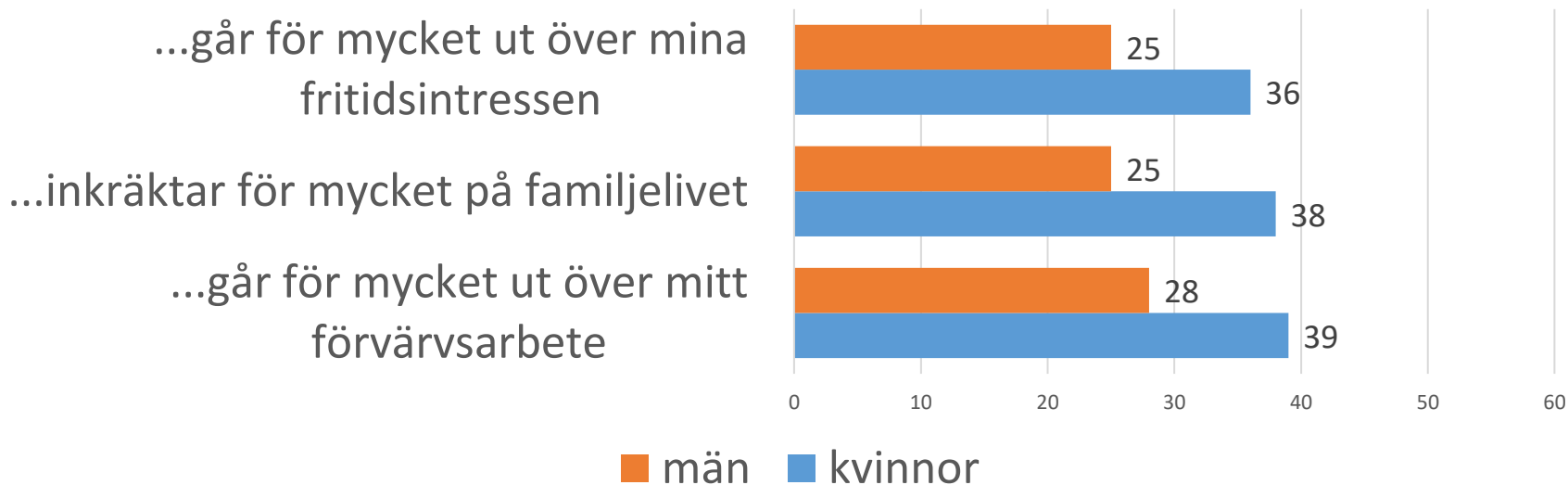
Källa (åren 1996-2017): Borg & Pikkala 2017 <https://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/03/kuntavaalitrendit.pdf>

Avhopp i kommunalval 1996-2021 enligt kön

Sittande fmge-ledamöter som inte ställde upp för omval (%)

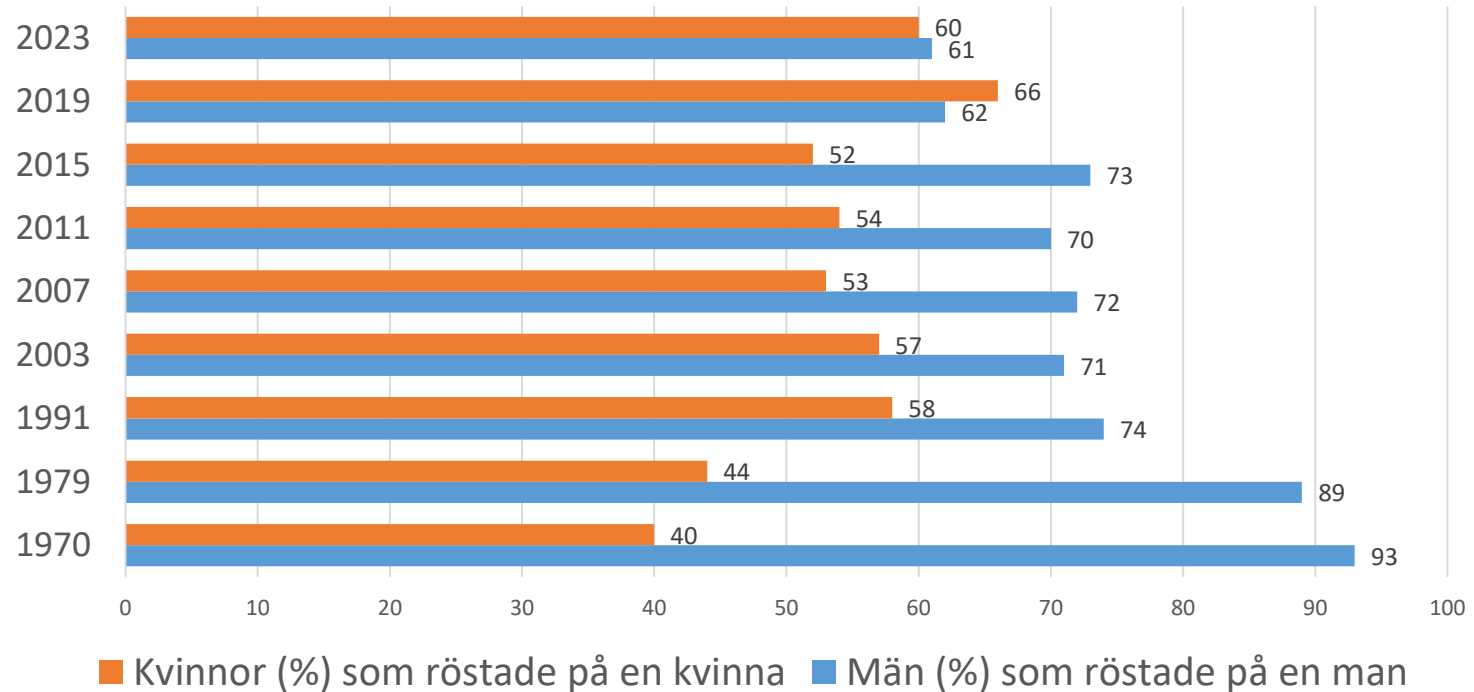

Orsaker till att inte ställa upp för omval (% viktig orsak) enligt kön, kommunalval 2012

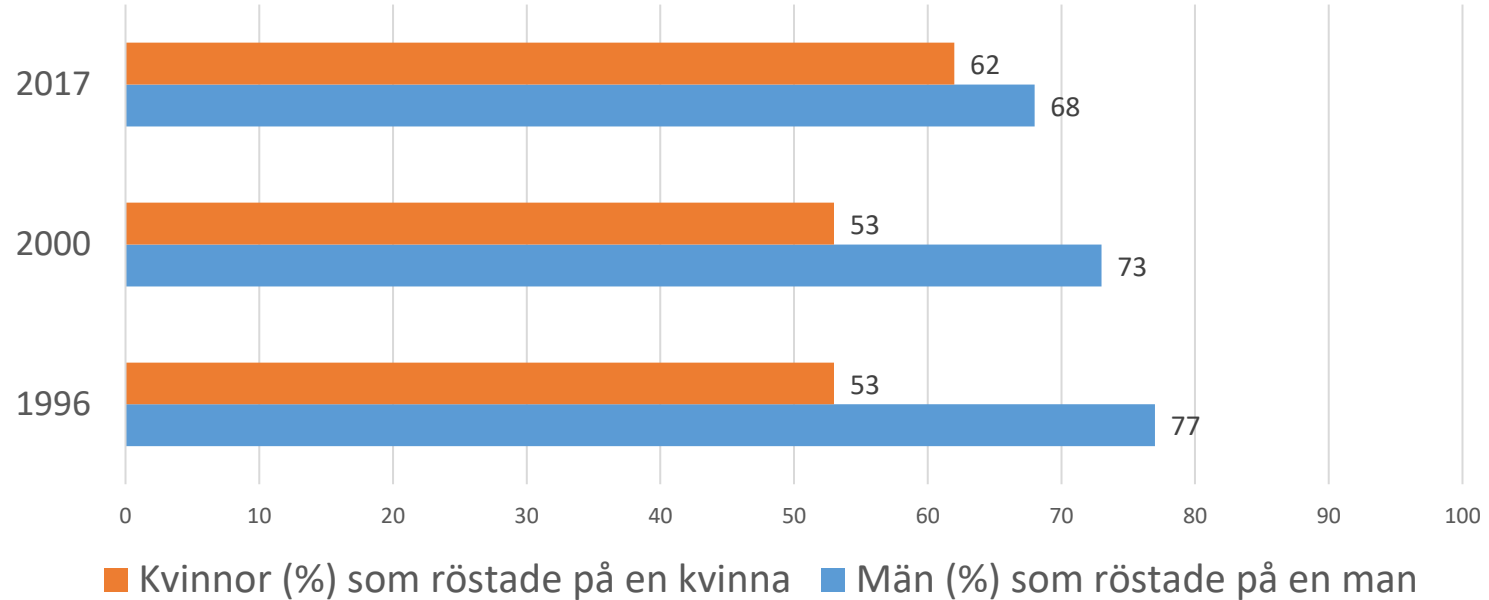
**”Kvinnor är underrepresenterade
därför att kvinnor inte röstar
på kvinnor”**

"Gender-based voting" i riksdagsval 1970-2023

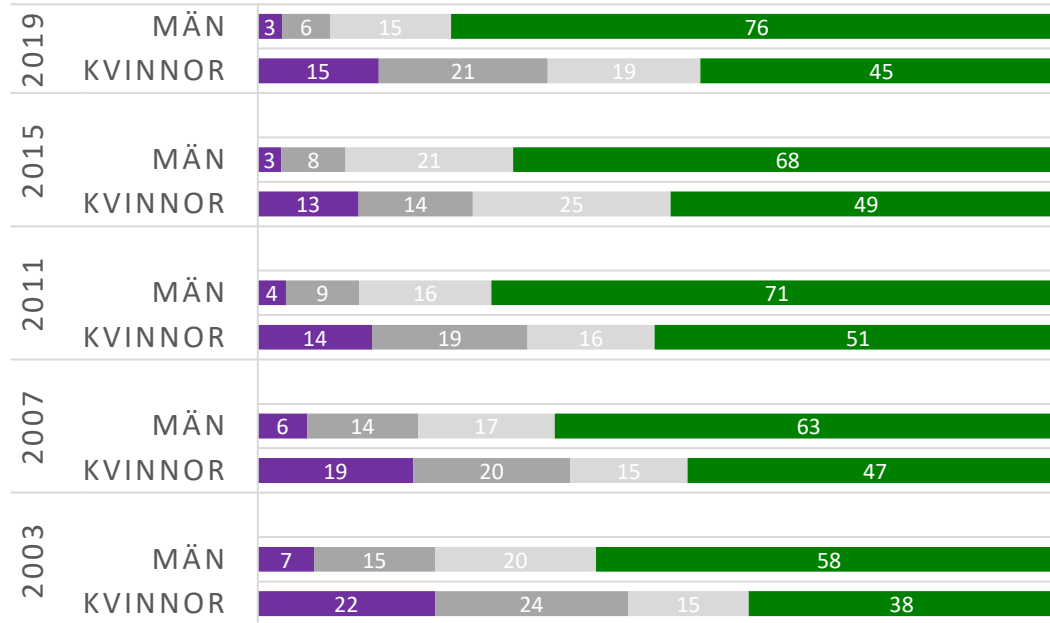
Källor: Se [Pikkala 2020](#) för valen 1970-2019, Helimäki & von Schoultz 2024 för valet 2023 (forthcoming)

"Gender-based voting" i kommunalval 1996, 2000 och 2017 på fastlandet

Riksdagsvalsundersökningen 2019

Hur stor betydelse hade kandidatens kön för ditt kandidatval? Avgörande, stor, viss eller ingen betydelse (%)

- Avgörande betydelse
- Stor betydelse
- Viss betydelse
- Ingen betydelse

Tack för visat intresse!